

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

I. ÚS 98/07-30

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 11. októbra 2007 v senáte zloženom z predsedu Milana Ľalíka a zo sudcov Petra Brňáka a Lajosa Mészárosa prerokoval sťažnosť L. P., K., zastúpeného advokátom JUDr. M. R., Ž., vo veci namietaného porušenia základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov zaručeného v čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a porušenia práva na prejednanie veci v primeranej lehote zaručeného v čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Okresného súdu Žilina v konaní vedenom pod sp. zn. 12 C 11/2003 a takto

r o z h o d o l :

1. Okresný súd Žilina v konaní vedenom pod sp. zn. 12 C 11/2003 porušil základné právo L. P. na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov zaručené v čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a právo na prejednanie veci v primeranej lehote zaručené v čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd.

2. Okresnému súdu Žilina v konaní vedenom pod sp. zn. 12 C 11/2003 p r i k a z u j e konať vo veci bez zbytočných prietáhov.

3. L. P. p r i z n á v a primerané finančné zadost'učinenie v sume 50 000 Sk (slovom päťdesiat tisíc slovenských korún), ktoré je Okresný súd Žilina p o v i n n ý vyplatiť mu do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

4. L. P. p r i z n á v a náhradu trov právneho zastúpenia v sume 9 444 Sk (slovom deväťtisícštyristoštyridsaťštyri slovenských korún), ktorú je Okresný súd Žilina p o v i n n ý vyplatiť na účet jeho právneho zástupcu JUDr. M. R., do jedného mesiaca od právoplatnosti tohto nálezu.

O d ô v o d n e n i e :

I.

1. Ústavný súd Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) uznesením zo 6. júna 2007 prijal podľa § 25 ods. 3 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) na ďalšie konanie sťažnosť L. P. (ďalej len „sťažovateľ“), ktorou namietal porušenie základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“), ako aj čl. 38 ods. 2 Listiny základných práv a slobôd (ďalej len „listina“) a práva na prejednanie veci v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) postupom Okresného súdu Žilina (ďalej len „okresný súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 12 C 11/2003.

2. Porušenie základného práva na prerokovanie svojej veci bez zbytočných priet'ahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru vidí sťažovateľ v nasledovnom opísanom skutkovom stave:

Sťažovateľ 24. januára 2003 podal okresnému súdu návrh na začatie konania vo veci vyporiadania bezpodielového spoluvlastníctva manželov (ďalej len „BSM“). Predmetné súdne konanie je vedené pod sp. zn. 12 C 11/2003 a od podania žaloby bol len raz nariadený

termín pojednávania, aj to na základe žiadosti právneho zástupcu z 29. mája 2003 a podanej sťažnosti. Sťažovateľ podal sťažnosť na prietahy v konaní 17. februára 2006. Okresný súd nariadil pojednávanie na 27. marec 2006, na ktoré sa nedostavila protistrana. Okresný súd odročil pojednávanie na neurčito a od tej doby nenariadil žiadne pojednávanie. Nečinnosťou okresného súdu vznikli zbytočné prietahy v konaní, ktoré trvajú ku dňu podania sťažnosti 4 roky. Sťažovateľ je toho názoru, že postupom okresného súdu sa porušuje čl. 48 ods. 2 ústavy, čl. 38 ods. 2 listiny a čl. 6 ods. 1 dohovoru.

3. Sťažovateľ okrem vyslovenia porušenia práva podľa označených článkov ústavy a dohovoru žiadal, aby ústavný súd prikázal okresnému súdu konať vo veci bez zbytočných prietahov, priznal mu finančné zadosťučinenie v sume 70 000 Sk a uložil okresnému súdu povinnosť náhrady trov právneho zastúpenia na účet jeho právneho zástupcu.

4. Na základe žiadosti ústavného súdu sa k veci 24. júla 2007 písomne vyjadril okresný súd (sp. zn. 1 SprS 252/2007) a k jeho vyjadreniu zaujal 20. augusta 2007 stanovisko právny zástupca sťažovateľa.

4.1 Podpredseda okresného súdu vo svojom vyjadrení uviedol, že: „... *prietahy v súdnom konaní boli spôsobené aj samotnými účastníkmi, nakoľko nebolo možné zistiť pobyt odporkyne, a navrhovateľ súdu neposkytol dostatočnú súčinnosť.*“ V ďalšom poukázal na pripojený chronologický prehľad úkonov v predmetnom konaní podaný zákonným sudcom.

4.2 Sťažovateľ prostredníctvom svojho právneho zástupcu k vyjadreniu okresného súdu okrem iného uviedol: „*Nestotožňujeme sa s názorom súdu, že navrhovateľ neposkytol súčinnosť tým, že v návrhu uviedol, že nie je reálny predpoklad uzatvoriť dohodu o vyporiadaní BSM a nijaký doklad o tom nepredložil. Navrhovateľ v návrhu na dôkaz tohto svojho tvrdenia navrhol ako dôkaz vykonať: výsluch účastníkov – čo však súd do dnešného dňa nevykonal.*

... súdu sa doposiaľ nepodarilo zabezpečiť účasť odporkyne na pojednávaní, i keď má dostatok možností zabezpečiť jej účasť na pojednávaní (pokuty, možnosť predvedenia).

Podotýkame, že navrhovateľ do dnešného dňa neobdržal žiadnu odpoveď na svoje sťažnosti a ani mu nebolo súdom zaslané vyjadrenie odporkyne k návrhu.

Pokladáme tento úkon súdu, ako aj následne vydané uznesenie súdu o odmietnutí návrhu zo dňa 27. 2. 2007 a uznesenie zo dňa 17. 7. 2007 za neefektívny a nesústreďený, čo taktiež zapríčinilo porušenie ústavou zaručeného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov, nakoľko tieto činnosti súdu nesmerovali k odstráneniu právnej neistoty ohľadom tých práv, kvôli ktorým sa sťažovateľ obrátil na štátny orgán.“

5. Ústavný súd so súhlasom účastníkov konania podľa § 30 ods. 2 zákona o ústavnom súde upustil od ústneho pojednávania, pretože po oboznámení sa s ich vyjadreniami k opodstatnenosti sťažnosti dospel k názoru, že od neho nemožno očakávať ďalšie objasnenie vo veci namietaného porušenia práva podľa označených článkov ústavy a dohovoru. Prerokovanie sťažnosti na ústnom pojednávaní – vzhľadom na povahu predmetu posúdenia, ktorá je určená povahou základného práva – ústavný súd nepovažuje ani za vhodný, ani za nevyhnutný procesný prostriedok na zistenie skutočností potrebných pre meritórne rozhodnutie veci (napr. I. ÚS 157/02, I. ÚS 66/03).

II.

Ústavný súd na základe sťažnosti a k nej pripojených písomnosti, vyjadrení účastníkov konania a spisu okresného súdu sp. zn. 12 C 11/2003 zistil nasledovný priebeh a stav konania:

Sťažovateľ (v postavení navrhovateľa) je účastníkom predmetného súdneho konania o vyporiadanie BSM, ktoré začalo na jeho návrh 24. januára 2003 na okresnom súde. K žalobe pripojil rozsudok o rozvode manželstva a výpis z katastra k nehnuteľnostiam.

Dňa 29. januára 2003 dal sudca pokyn kancelárii doručiť žaloby M. P. (ďalej len „odporkyňa“) a pripojiť súdny spis sp. zn. 12 C 676/00.

Okresný súd 26. marca 2003 prostredníctvom Okresného oddelenia Policajného zboru Slovenskej republiky B. doporučuje žalobný návrh odporkyni.

Okresný súd opakovane 18. júna 2003 a 21. augusta 2003 prostredníctvom Okresného oddelenia Policajného zboru Slovenskej republiky B. doručuje žalobný návrh odporkyni.

Obvodné oddelenie Policajného zboru B. podaním z 28. augusta 2003 oznámilo okresnému súdu, že odporkyni nebola doručená zásielka.

Právny zástupca žalobcu podaním na okresný súd z 30. mája 2003 žiada o nariadenie termínu pojednávania.

Podaním okresnému súdu z 27. apríla 2004 odporkyňa žiadala okresný súd o pridelenie právnika a vykonanie znaleckého odhadu rodinného domu za účelom vyporiadania majetku so sťažovateľom.

V súdnom spise je záznam o tom, že uznesením Súdnej rady Slovenskej republiky č. 818 z 5. septembra 2005 bola sudkyňa okresného súdu JUDr. D. C. dočasne pridelená na výkon sudcu Krajského súdu v Žiline (ďalej len „krajský súd“) od 1. októbra 2005 do 31. januára 2006.

Dňa 28. februára 2006 dala zákonná sudkyňa pokyn kancelárii nariadiť pojednávanie na 7. marec 2006.

Sťažovateľ sa 14. marca 2006 ospravedlnil z neúčasti na súdnom pojednávaní nariadenom na 7. marec 2006.

Dňa 27. marca 2006 sa uskutočnilo súdne pojednávanie, ktoré okresný súd odročil na neurčito.

Dňa 13. decembra 2006 dal zákonný sudca kancelárii pokyn nariadiť súdne pojednávanie na 22. február 2007.

Listom z 20. decembra 2006 okresný súd odpovedal odporkyni na jej žiadosť z 27. marca 2004.

Okresný súd vydal 20. decembra 2006 uznesenie sp. zn. 12 C 11/2003, ktorým vyzval odporkyňu na zloženie 15 000 Sk ako preddavok na trovy znaleckého dokazovania.

Okresný súd na pojednávaní 22. februára 2007 oboznámil účastníkov konania s doterajším priebehom konania. Vyhlásil dokazovanie za skončené a odročil pojednávanie na 27. február 2007.

Okresný súd vydal 23. februára 2007 uznesenie, ktorým vyzval sťažovateľa, aby doplnil a opravil žalobný petit, pravdivo opísal rozhodujúce skutočnosti, označil dôkazy

a predložil listiny dôkazov, na ktoré sa odvoláva, v lehote 20 dní od doručenia uznesenia pod hrozbou odmietnutia žalobného návrhu.

Okresný súd 23. februára 2007 vyzval syna odporkyne, aby oznámil adresu odporkyne a adresu jej zamestnávateľa.

Okresný súd listom z 26. februára 2007 oznámil účastníkom konania, že zrušil termín súdneho pojednávania stanovený na 27. február 2007 z procesných dôvodov.

Právny zástupca sťažovateľa požiadal okresný súd 5. apríla 2007 o predĺženie lehoty o 10 dní na doplnenie a úpravu žalobného návrhu, ktoré bolo uložené uznesením okresného súdu z 23. februára 2007.

Dňa 27. apríla 2007 vydal okresný súd uznesenie č. k. 12 C 11/2003-57, ktorým žalobný návrh podaný okresnému súdu 24. januára 2003 odmietol.

Sťažovateľ prostredníctvom svojho právneho zástupcu 8. júna 2007 doručil okresnému súdu upravenú žalobu a spresnenie žalobného petitu.

Okresný súd uznesením č. k. 12C 11/2003-67 zo 17. júla 2007 zrušil svoje uznesenie č. k. 12C 11/2003-57 z 27. apríla 2007.

Okresný súd nariadil 17. júla 2007 termín súdneho pojednávania na 18. september 2007.

III.

Ústavný súd podľa čl. 127 ods. 1 ústavy rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Podľa čl. 127 ods. 2 ústavy ak ústavný súd vyhovie sťažnosti, svojím rozhodnutím vysloví, že právoplatným rozhodnutím, opatrením alebo iným zásahom boli porušené práva alebo slobody podľa odseku 1, a zruší také rozhodnutie, opatrenie alebo iný zásah. Ak porušenie práv alebo slobôd podľa odseku 1 vzniklo nečinnosťou, ústavný súd môže prikázať, aby ten, kto tieto práva alebo slobody porušil, vo veci konal.

Podľa čl. 127 ods. 3 ústavy ústavný súd môže svojím rozhodnutím, ktorým vyhovie sťažnosti, priznať tomu, koho práva podľa odseku 1 boli porušené, primerané finančné zadost'učinenie.

Podľa čl. 48 ods. 2 ústavy každý má právo, aby sa jeho vec verejne prerokovala bez zbytočných priet'ahov.

Podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru každý má právo na to, aby jeho záležitosť bola spravodlivo, verejne a v primeranej lehote prejednaná.

Sťažovateľ žiadal, aby ústavný súd posúdil, či postupom okresného súdu došlo k porušeniu aj základných práv zaručených v čl. 38 ods. 2 listiny. Ústavný súd konštatuje, že táto listina bola inkorporovaná do ústavy a čl. 38 ods. 2 listiny je totožný s čl. 48 ods. 2 ústavy, preto sa tým ďalej nezaoberal.

Ústavný súd si pri výklade práva na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov“ garantovaného v čl. 48 ods. 2 ústavy osvojil judikatúru Európskeho súdu pre ľudské práva (ďalej len „ESLP“) k čl. 6 ods. 1 dohovoru, pokiaľ ide o právo na prejednanie záležitosti v primeranej lehote, preto v obsahu týchto práv nemožno vidieť zásadnú odlišnosť (II. ÚS 55/98, I. ÚS 132/03, I. ÚS 65/04).

Účelom základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov je odstránenie stavu právnej neistoty, v ktorej sa nachádza osoba domáhajúca sa rozhodnutia štátneho orgánu. Samotným prerokovaním veci na súde alebo inom štátnom orgáne sa právna neistota osoby domáhajúcej sa rozhodnutia neodstráni. K odstráneniu stavu právnej neistoty dochádza spravidla až právoplatným rozhodnutím súdu alebo iného štátneho orgánu. Priznanie práva na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov zakladá povinnosť súdu aj sudcu na organizovanie práce tak, aby sa toto právo objektívne realizovalo (II. ÚS 21/01, I. ÚS 251/05).

1. Judikatúra ústavného súdu sa ustálila v tom, že otázka, či v konkrétnom prípade bolo alebo nebolo porušené základné právo na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov zaručené v čl. 48 ods. 2 ústavy a právo zaručené v čl. 6 ods. 1 dohovoru, sa skúma vždy s ohľadom na konkrétne okolnosti každého jednotlivého prípadu najmä podľa týchto troch základných kritérií: zložitost' veci, správanie účastníka konania a postup súdu (I. ÚS 41/02). V súlade s judikatúrou ESĽP ústavný súd prihliada aj na predmet sporu (povahu veci) v posudzovanom konaní a jeho význam pre s'ťažovateľa (I. ÚS 19/00, I. ÚS 54/02, II. ÚS 32/02, I. ÚS 79/05). Podľa rovnakých kritérií ústavný súd postupoval aj v danom prípade.

1.1 Ústavný súd predovšetkým konštatuje, že predmetom posúdenia je konanie týkajúce sa vyporiadania BSM, ktoré sa začalo 24. januára 2003 a dosiaľ nebolo na súde prvého stupňa skončené. K času rozhodovania ústavného súdu konanie vedené okresným súdom v predmetnej veci trvá viac ako 4 roky a 8 mesiacov.

1.2 Pokiaľ ide o kritérium zložitost' veci, ústavný súd aj v predmetnom prípade bral do úvahy skutkový stav veci a platnú právnu úpravu (II. ÚS 26/95, I. ÚS 92/97 a iné) relevantnú pre rozhodnutie. Na základe týchto hľadísk konanie o BSM nehodnotil ako právne a skutkovo zložitú konanie.

1.3 Pri hodnotení podľa ďalšieho kritéria, teda správania s'ťažovateľa v preskúmvanej veci, ústavný súd nezistil žiadnu okolnosť, ktorá by mohla byť osobitne zohľadnená pri posudzovaní otázky, či a z akých dôvodov došlo v tomto konaní k zbytočným priet'ahom. Procesné návrhy s'ťažovateľa neboli dôvodom doterajšej dĺžky súdneho konania (pozri chronologický priebeh konania v časti II odôvodnenia).

1.4 Napokon sa ústavný súd zaoberal postupom okresného súdu v predmetnej veci, pričom zbytočné priet'ahy v konaní posudzoval ako celok s prihliadnutím na všetky okolnosti prípadu vrátane významu predmetného konania pre jeho účastníkov.

Pokiaľ ide o postup okresného súdu, ústavný súd zistil, že okresný súd vo veci konal, a to až do 21. augusta 2003, keď požiadal o súčinnosť policajný orgán pri zabezpečení doručenia zásielky odporkyni. V období od 21. augusta 2003 do 28. februára 2006 bol súd absolútne nečinný v trvaní viac ako 2 roky a 6 mesiacov, pričom konanie – bez toho aby bolo na okresnom súde skončené vydaním rozhodnutia – trvá už viac ako 4 roky a 8 mesiacov.

Aj podpredseda okresného súdu nepriamo uznal priet'ahy v súdnom konaní v liste sp. zn. 1 SprS 252/2007 s tým, že na ich celkovej dĺžke sa podieľali aj účastníci konania (podstatný podiel s'ťažovateľa na priet'ahoch ústavným súdom nebol zistený, pozn. ústavného súdu).

Ústavný súd hodnotí obdobie absolútnej nečinnosti okresného súdu ako zbytočný priet'ah v trvaní viac ako 2 roky a 6 mesiacov. V tomto ohľade zmienka o tom, že zákonná sudkyňa bola dočasne pridelená na Krajský súd v Žiline (do 31. januára 2006) nie je pre účely tohto konania (o priet'ahoch v konaní) právne významná.

2. Vzhľadom na všetky uvedené dôvody ústavný súd vyslovil porušenie základného práva s'ťažovateľa na prerokovanie predmetnej veci bez zbytočných priet'ahov zaručeného v čl. 48 ods. 2 ústavy, tak ako to je uvedené vo výroku tohto rozhodnutia v bode 1.

3. V nadväznosti na tento výrok a v záujme efektívnosti poskytnutej ochrany s'ťažovateľovi ústavný súd vo výroku tohto rozhodnutia v bode 2 prikázal okresnému súdu podľa čl. 127 ods. 2 ústavy a § 56 ods. 3 písm. a) zákona o ústavnom súde konať vo veci bez zbytočných priet'ahov.

4. Ústavný súd môže priznať tomu, koho základné právo alebo sloboda sa porušili, aj primerané finančné zadosťučinenie (čl. 127 ods. 2 ústavy, § 56 ods. 4 zákona o ústavnom súde).

Sťažovateľ žiadal priznať primerané finančné zadost'učinenie v sume 70 000 Sk z dôvodu, že činnosti okresného súdu nesmerovali k odstráneniu právnej neistoty ohľadom tých práv, kvôli ktorým sa sťažovateľ obrátil na štátny orgán „... *sťažovateľ nemá kde bývať, všetok hnutel'ný aj nehnuteľný majetok vrátane rodinného domu užíva bývalá manželka a z dôvodu nekonania súdu nemá sťažovateľ ani žiadne finančné prostriedky, za ktoré by si mohol kúpiť byt resp. starší rodinný dom na svoje dôstojné bývanie...*“

Vzhľadom na okolnosti danej veci (najmä na neprimeranú dĺžku konania pred okresným súdom, na jej predmet a význam pre účastníkov konania) ústavný súd dospel k názoru, že len konštatovanie porušenia základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, resp. práva na prejednanie veci v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru nie je dostatočným zadost'učinením pre sťažovateľa. Ústavný súd preto uznal za odôvodnené priznať mu aj finančné zadost'učinenie podľa citovaného ustanovenia zákona o ústavnom súde, ktoré podľa zásad spravodlivosti s prihliadnutím na všetky okolnosti zisteného porušenia práv sťažovateľa (pozri body 1.1 až 1.4 tejto časti), ako aj na predmet konania považuje za primerané v sume 50 000 Sk.

Podľa § 56 ods. 5 zákona o ústavnom súde ak ústavný súd rozhodne o priznaní primeraného finančného zadost'učinenia, orgán, ktorý základné právo alebo slobodu porušil, je povinný ho vyplatiť sťažovateľovi do dvoch mesiacov od právoplatnosti rozhodnutia ústavného súdu.

Z uvedených dôvodov ústavný súd rozhodol tak, ako to je uvedené vo výroku tohto rozhodnutia v bode 3.

5. Podľa § 36 ods. 2 zákona o ústavnom súde ústavný súd môže v odôvodnených prípadoch podľa výsledku konania uznesením uložiť niektorému účastníkovi konania, aby úplne alebo sčasti uhradil inému účastníkovi konania jeho trovy.

Úspešnému sťažovateľovi vznikli trovy konania z dôvodu právneho zastúpenia advokátom. Advokát vykonal tri úkony právnych služieb, a to prevzatie a prípravu

zastupovania, písomné podanie (sťažnosť) z 2. februára 2007 a vyjadrenie z 20. augusta 2007. Odmena za jeden úkon právnych služieb v zmysle § 11 ods. 2 vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb v znení neskorších predpisov je 1/6 z výpočtového základu 17 822 Sk, t. j. je 2 970 Sk, čo spolu s režijným paušálom 178 Sk predstavuje sumu 3 148 Sk. Odmena advokátovi za poskytnuté právne služby v konaní pred ústavným súdom predstavuje spolu sumu (za tri úkony právnych služieb) 9 444 Sk.

Z uvedených dôvodov ústavný súd rozhodol tak, ako to je uvedené v bode 4 výroku tohto rozhodnutia.

6. Vzhľadom na čl. 133 ústavy, podľa ktorého proti rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok, treba pod „právoplatnosťou rozhodnutia“ uvedenou vo výroku tohto rozhodnutia rozumieť jeho doručenie účastníkom konania.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 11. októbra 2007